

Posługa duszpasterska ks. Adama Skrzypca w parafii Krzepice w latach 1952-1966

Duchowieństwo i wierni diecezji częstochowskiej zapamiętali ks. Adama Skrzypca jako płomiennego kaznodzieję, gorliwego duszpasterza, a przede wszystkim jako oddanego klerykowi wychowawcę w Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie. Wielu kapłanów z estymą wspomina swojego Rektora, który możliwie jak najlepiej przygotował ich do pracy w parafii. Nie ulega wątpliwości, że doświadczenie duszpasterskie zdobyte przez ks. Skrzypca w parafii Lututów (1939-1941), św. Józefa w Częstochowie (1941-1945), Sokolnikach (1945-1952) i Krzepicach (1952-1966) stanowiło ogromny skarb, który wniósł do seminarystycznej wspólnoty, rozpoczynając w 1965 roku pracę w charakterze wychowawcy. Stąd wydaje się rzeczą stosowną, aby przybliżyć i wnikliwie omówić duszpasterski etap kapłańskiego życia ks. Adama Skrzypca. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie pracy duszpasterskiej w parafii Krzepice w latach 1952-1966, bezpośrednio poprzedzającej pracę w Seminarium. To w Krzepicach rozwinęły się i najpełniej ukazały talenty duszpasterskie bohatera niniejszego artykułu.

Posługa w Krzepicach przypadła na bardzo trudny okres w relacjach pomiędzy państwem i Kościołem. Godzi się przypomnieć, że na mocy ustaleń konferencji w Jałcie w lutym 1945 roku, wraz ze zgodą aliantów na utworzenie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, Polska w nowych granicach znalazła się w strefie wpływów Związku Sowieckiego. Władzę w kraju ugruntowali komuniści¹.

Ks. PAWEŁ KOSTRZEWSKI – dr nauk humanistycznych w zakresie historii, mgr-lic. teologii, absolwent Wyższego Seminarium Duchownego w Częstochowie, Sekcji Licencjackiej przy Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie oraz Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, dyrektor Archiwum Kurii Metropolitalnej w Częstochowie.

¹ B. KUMOR, *Historia Kościoła. Czasy współczesne 1914-1992. Kościół katolicki w okresie systemów totalitarnych i odnowy soborowej*, t. 8, Lublin 1995, 475; A. PACZKOWSKI, *Pół wieku dziejów Polski 1939-1989*, Warszawa 1998, 187-201.

Nowa władza państwowa stanęła wobec problemu istnienia i działania Kościoła katolickiego w Polsce. Wbrew pierwotnym deklaracjom Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego o respektowaniu postanowień konstytucji marcowej w odniesieniu do Kościoła, jak również konkordatu zawartego pomiędzy Rzeczpospolitą a Stolicą Apostolską (10 lutego 1925 r.), relacja pomiędzy Państwem i Kościołem nie układała się pomyślnie. 12 września 1945 roku konkordat został jednostronnie zerwany przez polskie władze państwowe². Pretekstem był fakt powierzenia przez Stolicę Apostolską w 1939 r. administracji diecezji chełmińskiej niemieckiemu biskupowi Karłowi Spletowi oraz mianowanie administratorem apostolskim dla tzw. Kraju Warty Josepha Paecha. Było to niezgodne z art. IX konkordatu, który mówił, że żadna z diecezji leżących na obszarze Rzeczpospolitej nie może znaleźć się pod administracją duchownego posiadającego siedzibę na terytorium innego państwa³.

19 lutego 1947 roku uchwalona została tzw. mała konstytucja. Nie określała ona jednak szczegółowo wzajemnych relacji pomiędzy Państwem a Kościołem. Jedyne deklaracja Sejmu Ustawodawczego zapewniała, że Rząd będzie przestrzegał podstawowych praw i wolności obywatelskich. Wśród tych praw i wolności była również wolność sumienia i wyznania⁴.

Wzajemne relacje pomiędzy Państwem i Kościołem ulegały jednak coraz większemu pogorszeniu. Nad działalnością Kościoła w PRL z ramienia władz państwowych czuwało Ministerstwo Administracji Publicznej, a w nim Departament Wyznań, w którym walką z Kościołem kierowała płk Julia Brystygierowa. W referacie pt. *Ofensywa kleru, a nasze zadania*, wygłoszonym do szefów Wojewódzkich Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego podczas konferencji w dniach 13-15 października 1947 r., wezwała do inwigilowania i walki z duchowieństwem katolickim⁵. Działanie to w ramach zmasowanego zwalczania duchowieństwa doprowadziło do licznych aresztowań kapłanów oraz proce-

² M. ADAMCZYK – S. PASTUSZKA, *Konstytucje polskie w rozwoju dziejowym 1791-1982*, Warszawa 1985, 243-244; H. MISZTAŁ, *Polskie prawo wyznaniowe*, t.1, Lublin 1997, 170-171.

³ Z. ZIELIŃSKI, *Kościół w Polsce 1944-2002*, Radom 2003, 30.

⁴ DzURp, 1947, nr 18, poz. 71.

⁵ A. DUDEK, *Państwo i Kościół w Polsce 1945-1970*, Kraków 1995, 13-14; J. ZWIĄZEK, *Między Porozumieniem a Non possumus*, w: *Do prześladowania nie daliśmy powodu... Materiały z sesji poświęconej procesowi Kurii krakowskiej*, red. R. Terlecki, Kraków 2003, 18-19.

sów sądowych. Innym kierunkiem walki z Kościołem była zaplanowana walka z nauczaniem religii w szkole⁶.

Mimo tak trudnej sytuacji działała Komisja Mieszana Rządu i Episkopatu. Owocem tej działalności było *Porozumienie* między Rządem a Episkopatem z 14 kwietnia 1950 r. Do porozumienia z Rządem dążył prymas Polski Stefan Wyszyński i episkopat Polski, sądząc, że *Porozumienie* będzie podstawą działalności Kościoła i jego obrony w spornych sprawach⁷. Szybko okazało się jednak, że *Porozumienie* nie przerwało walki z Kościołem, którą prowadziły organy Służby Bezpieczeństwa⁸.

9 lutego 1953 r. władze państwowe wydały *Dekret o obsadzaniu duchownych stanowisk kościelnych*, a 5 maja tegoż roku ukazało się *Zarządzenie Rady Ministrów w sprawie wykonania dekretu o obsadzaniu duchownych stanowisk kościelnych*. Odtąd wszelka działalność kościelna była uzależniona od zgody władz państwowych. Żaden urząd kościelny nie mógł być obsadzony bez zgody władz komunistycznych. Odpowiedzią ze strony Kościoła były słowa Prymasa Wyszyńskiego, który podczas konferencji episkopatu w Krakowie 8 maja 1953 r. powiedział: „Rzeczy Bożych na ołtarzu Cezara składać nam nie wolno. Non possumus”. Następstwem takiego stanowiska było uwięzienie prymasa Wyszyńskiego, które nastąpiło 25 września 1953 r⁹.

Uwolnienie prymasa Wyszyńskiego z więzienia 28 października 1956 roku i zmiany w polityce państwowej jedynie na kilka miesięcy zmieniły bardzo trudną sytuację Kościoła. Został odwołany *Dekret o obsadzaniu duchownych stanowisk kościelnych*, ale już 31 grudnia 1956 r. został wydany nowy *Dekret o organizowaniu i obsadzaniu stanowisk kościelnych*. Odtąd wszelkie zmiany w terytorialnym ustroju kościelnym miały być wcześniej uzgodnione z właściwymi organami władzy państwowej¹⁰.

⁶ R. GRYZ, *Państwo i Kościół w Polsce 1945-1956. Na przykładzie województwa kieleckiego*, Kielce 1998, 220-221; J. ZWIĄZEK, *Dzieje dekanatu i parafii kłobuckiej (1939-2007)*, w: *Kłobuck. Dzieje miasta i gminy (1939-2009)*, red. W. Suleja, Wrocław 2010, 331

⁷ P. RAINA, *Kościół w PRL. Kościół katolicki a państwo w świetle dokumentów 1945-1989*, t. 1: 1945-1959, Poznań 1994, 232-235.

⁸ H. DOMINICZAK, *Organy Bezpieczeństwa PRL 1944-1970*, Warszawa 1997; TENŻE, *Organy Bezpieczeństwa PRL w walce z Kościołem katolickim 1944-1990 w świetle dokumentów MSW*, Warszawa 2000.

⁹ J. ŻARYN, *Kościół w Polsce w latach przełomu (1953-1958)*, Warszawa 2000, 57-58, 66; J. ZWIĄZEK, *Między Porozumieniem a Non possumus*, 44-45.

¹⁰ TENŻE, *Kościół – państwo w Polsce w okresie działalności biskupa Zdzisława Golińskiego (1951-1963)*, w: *Biskupstwo znaczone krzyżem. W stulecie urodzin prof. dra hab. Zdzisława Golińskiego biskupa częstochowskiego*, red. J. Kowalski, Częstochowa 2010, 52.

Po wyborze na stanowisko I Sekretarza PZPR Władysława Gomułki (20 stycznia 1957 r.) ponownie przystąpiono do bezpardonowej walki z Kościołem. Permanentnie likwidowano szkoły katolickie oraz dążono do likwidacji nauczania religii w szkołach. Nakładano nowe, wysokie podatki na instytucje kościelne i duchownych. Przejmowano pozostałe dotychczas posiadłości ziemskie, w tym parcele i budynki kościelne. Służba Bezpieczeństwa inwigilowała wszelkie działania kościelne m.in. werbując do współpracy duchownych w najbardziej wyrafinowany i perfidny sposób, a Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk skutecznie pozbawił instytucje kościelne działalności wydawniczej¹¹.

W takiej niesprzyjającej Kościołowi atmosferze pracowali kapłani diecezji częstochowskiej, którzy w codziennej pracy duszpasterskiej musieli zmagać się z licznymi ograniczeniami ze strony władzy komunistycznej. Wśród nich znajdował się ks. Adam Skrzypiec, który w okresie dominacji władzy komunistycznej był proboszczem (administratorem) w Sokolnikach (1945-1952) i Krzepicach (1952-1966), a po zakończeniu pracy w Seminarium w Wieruszowie (1974-1984). Jak wspomniano wyżej w niniejszym artykule zostanie przedstawiony jedynie krzepicki etap posługi duszpasterskiej ks. Skrzypca.

Warto nadmienić, że postać ks. Skrzypca, nie licząc kilku biogramów¹², nie doczekała się osobnej monografii. Należy żywić nadzieję, że niniejszy artykuł będzie stanowił ważny wkład w powstanie publikacji przybliżającej życie i działalność tego zasłużonego kapłana.

1. Rys biograficzny

Zanim nastąpi prezentacja posługi duszpasterskiej ks. Adama Skrzypca w Krzepicach rzeczą stosowną wydaje się podanie kilku istotnych wiadomości biograficznych dotyczących bohatera niniejszego artykułu. Ks. Adam Eugeniusz Skrzypiec urodził się 14 czerwca 1916 roku w Wieprzu k. Andrychowa w powiecie wadowickim. Jego rodzicami byli Antoni i Agnieszka z Wojewodzciców. Ojciec był policjantem, co powodowało konieczność przeprowadzek związanych z podejmowaniem obowiązków stróża bezpieczeństwa publicznego

¹¹ Tamże, 49-54.

¹² J. ZWIĄZEK, *Ks. Skrzypiec Adam Eugeniusz (1916-1984)*, CzWD (1985) 9-10, 198-201; *50 lat Kapituły Częstochowskiej 1951-2001*, red. K. Korn – R. Rataj – T. Siudy, Częstochowa 2002, 122-123; J. KAPUŚCIŃSKI, *Rektorzy Częstochowskiego Seminarium Duchownego w latach 1926-2011*, VeC 2 (2014), 392-394.

w kolejnych miejscowościach. W związku z objęciem funkcji komendanta w Słomnikach, rodzina przeniosła się do tej miejscowości. Tutaj swoją edukację rozpoczął Adam Skrzypiec, którą następnie kontynuował w Pińczowie, Kazimierzy Wielkiej, Wieprzu i Andrychowie. W 1929 roku rozpoczął naukę w Państwowym Gimnazjum im. Marcina Wadowity w Wadowicach. Wakacje w czasach gimnazjalnych spędzał u swojego wujka ks. Jana Wojewodzica, proboszcza w Rychwałdzie k. Żywca, pod okiem którego kształtowało się powołanie do stanu kapłańskiego. Po maturze w 1934 roku zgłosił się do Seminarium Duchownego w Krakowie, gdzie jednak nie został przyjęty ze względu na ograniczoną liczbę miejsc. Wtedy zwrócił się do Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Ks. Rektor Karol Makowski pozytywnie rozpatrzył jego prośbę, dzięki czemu mógł rozpocząć formację duchowo-intelektualną, w ramach której podjął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, uwieńczone zdobyciem magisterium z prawa kanonicznego na podstawie pracy *Zwykła i bezwarunkowa rezygnacja z beneficjum kościelnego*, napisanej pod kierunkiem prof. Jana Krzemienieckiego. Święcenia kapłańskie przyjął 25 czerwca 1939 roku z rąk bp. Teodora Kubiny w katedrze częstochowskiej¹³.

Wybuch II wojny światowej zastał go w czasie pobytu w domu rodzinnym w Wieprzu. Zawierucha wojenna spowodowała, że wikariuszem parafii Lututów został mianowany dopiero z dniem 21 października 1939 roku¹⁴. Wraz z 10 innymi kapłanami powiatu wieluńskiego został aresztowany w ramach akcji przeciwko polskiej inteligencji, którą przeprowadzono w dniach 8-9 listopada 1939 roku. Po kilku dniach spędzonych w więzieniu w Wieluniu odzyskał wolność. Po wyjeździe ks. proboszcza Wincentego Glassa do Częstochowy w grudniu 1939 roku został administratorem parafii. W pracy duszpasterskiej wspomagał go ks. Jan Wujek, Misjonarz św. Rodziny w Wieluniu. W czerwcu 1941 roku został powtórnie aresztowany na okres 2 tygodni. Ostrzeżony o możliwości kolejnego aresztowania, po konsultacji z komisarzem biskupim ks. Franciszkiem Wtorkiewiczem opuścił parafię i wyjechał do Generalnego Gubernatorstwa. Początkowo przebywał w Radziecho-

¹³ AKMCz, sygn. 150/220, Curriculum vitae Adama Skrzypca z dn. 18 września 1934 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika parafii Krzepice 1945-1974, 46; J. ZWIĄZEK, *Ks. Skrzypiec*, 198-199; J. KAPUŚCIŃSKI, *Rektorzy Częstochowskiego Seminarium Duchownego*, 392.

¹⁴ AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp. T. Kubiny do ks. A. Skrzypca z dn. 21 października 1939 roku, brak paginacji.

wicach, gdzie wspomagał ks. Aleksandra Bielawskiego, aby z dniem 8 sierpnia 1941 roku zostać wyznaczonym do pracy duszpasterskiej w parafii pw. Św. Józefa w Częstochowie-Rakowie, gdzie proboszczem był ks. kan. Klemens Gawlikowski¹⁵. Oficjalnie wikariuszem tej parafii został mianowany z dniem 5 maja 1943 roku¹⁶.

Po zakończeniu II wojny światowej, 9 lutego 1945 roku, został mianowany administratorem */vicarius oeconomus/* parafii Sokolniki¹⁷, gdzie priorytetem była odbudowa kościoła modrzewiowego, spalonego przez Niemców 3 września 1939 roku. Dzięki energicznej pracy duszpasterza i zaangażowaniu wspólnoty parafialnej wybudowano nowy kościół, organistówkę oraz ogrodzono cmentarz¹⁸. W 1952 roku ks. Adam Skrzypiec został przeniesiony do Krzepic, w których posługę duszpasterską pełnił do 1966 roku. Doceniając jego postawę i osiągnięcia duszpasterskie bp Stefan Bareła 11 czerwca 1965 roku mianował go Wicerektorem Częstochowskiego Seminarium Duchownego. Przez rok łączył pracę w Krzepicach z funkcją wychowawcy w Seminarium, aby w czerwcu 1966 ostatecznie przenieść się do Krakowa. 7 września 1968 roku został mianowany Rektorem Seminarium i funkcję tę pełni do 1974 roku. Z dniem 7 lipca tegoż roku został mianowany proboszczem w Wieruszowie. W tym czasie podupadł na zdrowiu. Poprawa zdrowia, jaką osiągnął dzięki kuracji odbytej w Anglii, nie okazała się trwała. Zmarł 25 marca 1984 roku w Wieruszowie. Został pochowany na cmentarzu w Sokolnikach¹⁹.

2. Administrator i proboszcz parafii Krzepice

2.1. Współpraca z ks. kan. Klemensem Gawlikowskim, wikariuszami i pracownikami świeckimi

Na mocy decyzji bp. Zdzisława Golińskiego z 15 lipca 1952 roku ks. Adam Skrzypiec, dotychczasowy administrator parafii Sokolniki, został mianowany administratorem */vicarius adiutor/* parafii Krzepice²⁰. Miał na

¹⁵ Tamże, Pismo bp T. Kubiny do ks. A. Skrzypca z dn. 30 sierpnia 1941 r., brak paginacji.

¹⁶ Tamże, Pismo bp T. Kubiny do ks. A. Skrzypca z dn. 5 maja 1943 r., brak paginacji.

¹⁷ Tamże, Pismo bp T. Kubiny do ks. A. Skrzypca z dn. 9 lutego 1945 r., brak paginacji.

¹⁸ Tamże, Pismo mieszkańców parafii Sokolniki do bp. Z. Golińskiego z lipca 1952 r., brak paginacji.

¹⁹ J. KAPUŚCIŃSKI, *Rektorzy Częstochowskiego Seminarium Duchownego*, 393-394.

²⁰ AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp Z. Golińskiego do ks. A. Skrzypca z dn. 15 lipca 1952 r., brak paginacji.

tym stanowisku wspierać podeszłego w latach i mocno schorowanego ks. kan. Klemensa Gawlikowskiego²¹, pierwszego powojennego proboszcza parafii Krzepice. Warto przypomnieć, że w latach 1941-1945 ks. Skrzypiec był wikariuszem ks. Gawlikowskiego w parafii pw. Św. Józefa Robotnika w Częstochowie-Rakowie. Z pewnością miało to swoje znaczenie w wyborze osoby ks. Skrzypca na administratora parafii Krzepice. Wraz z jego przybyciem aktywność ks. Gawlikowskiego ograniczona została do odprawiania niedzielnej sumy i posługi w konfesjonale. Wszystkie obowiązki związane z prowadzeniem pracy duszpasterskiej i zarządaniem parafii leżały odtąd w gestii ks. Skrzypca, który już od pierwszych dni dał się poznać jako gorliwy duszpasterz i troskliwy gospodarz²².

W czasie posługi ks. Skrzypca parafia Krzepice liczyła ponad 6000 wiernych. Należały do niej następujące miejscowości: Krzepice, Aleksandrów (odległość od kościoła parafialnego 6 km), Dankowice (2-7 km), Janiki (6 km), Kuków (2-4 km), Kuźniczka (1-3 km), Lutrowskie (3 km), Zwierzyniec (4-5 km). Kaplica mszalna istniała jedynie w Janikach, gdzie w każdą niedzielę odprawiano Msze Święte. Ze względu na dobry stan dróg i częstą komunikację autobusową uważano w tamtym czasie, że nie ma potrzeby podziału parafii ani zmiany jej granic²³.

Trzeba podkreślić, że współpraca ks. Skrzypca z ks. Gawlikowskim układała się poprawnie, z zachowaniem należącego szacunku i zgody. Ks. Gawlikowski chętnie służył radą i pomocą, nigdy jednak nie narzucając swojego zdania. Akceptował i popierał inicjatywy duszpasterskie i gospodarcze nowego administratora, ciesząc się z jego strony opieką i pomocą, której z biegiem lat coraz bardziej potrzebował. Przejawem przyjaznej atmosfery panującej między kapłanami było zorganizowanie jubileuszu 50-lecia kapłaństwa ks. kan. Gawlikowskiemu w dniu 25 lipca 1954 roku. Z tej racji w świątyni krzepickiej zgromadziło się 40

²¹ Ks. Kan. Klemens Gawlikowski, ur. 13 listopada 1881 r. W 1898 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku. Święcenia kapłańskie otrzymał 22 marca 1903 roku. W latach 1933-1945 był proboszczem parafii św. Józefa Robotnika w Częstochowie-Rakowie, a od 1945 roku proboszcz parafii Krzepice. Przez dwie kadencje był sędzią prosynodalnym w Sądzie Biskupim diecezji częstochowskiej w latach 1935-1939. Pełnił również funkcję dziekana dekanatu częstochowskiego miejskiego. W 1951 roku otrzymał godność kanonika gremialnego Kapituły Katedralnej w Częstochowie. Zmarł 23 kwietnia 1956 roku. Por. *50 lat Kapituły Częstochowskiej*, 114.

²² AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp. Z. Golińskiego do ks. A. Skrzypca z 23 lipca 1952 r., brak paginacji.

²³ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.

kapłanów i ogromna rzesza wiernych. Okolicznościowe kazanie dotyczące tajemnic radosnych, bolesnych i chwalebnych życia kapłańskiego wygłosił przyjaciel ks. Gawlikowskiego ks. prałat Alojzy Jatowtt. Wierni wręczyli Jubilatowi monstrancję z pamiątkową inskrypcją²⁴.

Stan zdrowia ks. Gawlikowskiego stale się pogarszał. Ostatnie tygodnie przed śmiercią, która nastąpiła 23 kwietnia 1956 roku, spędził przykuty do łóżka. Na ks. Skrzypcu spoczął obowiązek przygotowania uroczystości pogrzebowych. Mszy Świętej pogrzebowej tzw. eksporcje w dniu 24 kwietnia przewodniczył ks. dziekan Jan Osmelak, proboszcz z Przystajni, a kazanie wygłosił ks. dr Stanisław Paras, dawny wikariusz ks. Gawlikowskiego w parafii pw. Św. Józefa w Częstochowie-Rakowie, podkreślając stałość zasad w życiu kapłana i jego miłość do Kościoła. Następnego dnia Mszy Świętej. przewodniczył ks. Alojzy Jatowtt, a kazanie wygłosił ks. Edward Stasiewicz, proboszcz ze Starokrzepic, zwracając uwagę na wielką prostotę i skromność Zmarłego, wierność dla Chrystusa w walkach światopoglądowych oraz wielkie oddanie się woli Biskupa, w której zawsze widział wolę Bożą. W pogrzebie ks. Gawlikowskiego wziął również udział ordynariusz bp Zdzisław Goliński, który w mowie wygłoszonej na cmentarzu podkreślił, że ks. Gawlikowski niósł światło prawdy przez całe swoje życie, a spotkanie z nim pozostawiało po sobie przedziwną poświatę w duszy człowieka²⁵.

Po śmierci ks. Gawlikowskiego ks. Skrzypiec przejął pełną odpowiedzialność za prowadzenie pracy duszpasterskiej w parafii Krzepice. Pełnoprawnym proboszczem został na mocy dekretu bp. Golińskiego z dnia 12 lutego 1957 roku²⁶. W tym czasie, dokładnie 11 lutego 1957 roku, otrzymał szaczną funkcję wicedziekana, a z dniem 3 grudnia tego roku – dziekana dekanatu krzepickiego²⁷.

W pracy duszpasterskiej w parafii Krzepice w latach 1952-1966 ks. Skrzypca wspierało 18 wikariuszy. Najdłużej – ks. Stanisław Kopczyński i ks. Bolesław Morawski – obaj po 4 lata. We wszystkich protokołach powizytacyjnych podkreślano, że między ks. Skrzypcem i wikariu-

²⁴ APK, sygn. brak, Kronika, 24-25.

²⁵ Tamże, 29-30.

²⁶ AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp. Z. Golińskiego do ks. A. Skrzypca z 12 lutego 1957 r., brak paginacji.; APK, sygn. brak, Kronika parafii Krzepice, 46.

²⁷ AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp. Z. Golińskiego do ks. A. Skrzypca z 11 lutego 1957 r., brak paginacji; tamże, Pismo bp. Z. Golińskiego do ks. A. Skrzypca z 3 grudnia 1957 r., brak paginacji.

szami panowała wzajemna zgoda, szacunek, solidarność i współpraca²⁸. Ks. Skrzypiec dokładał wszelkich starań, aby wśród księży panowała życzliwa atmosfera. Nowo przybyłych wikariuszy zapraszał do kościoła na modlitwę, w ramach której zawierzał Bogu ich pracę w nowej parafii, co dziś stanowi zjawisko spotykane, ale nie powszechne. Z jego inicjatywy księża udawali się wspólnie do kina, a obejrzany film stawał się przedmiotem wielu rozmów przy stole i stanowił rezerwuar przykładów do kazań. Ks. Skrzypiec miał „gest” wyrażający się w tym, że pomagał neoprezbiterom spłacić należności za okres formacji w Częstochowskim Seminarium Duchownym. Dla wikariuszy zakupił telewizor, aby nie musieli chodzić po domach prywatnych, wywołując niepotrzebne plotki. Był wymagający, ale przede wszystkim sam dawał przykład ofiarnej i gorliwej pracy, czego wyrazem były np. święta Bożego Narodzenia, gdy wikariusze po pasterce udawali się na spoczynek, ks. Skrzypiec zostawał w kościele i pod osłoną nocy spowiadał członków PZPR do 3.00 nad ranem²⁹. Do podstawowych obowiązków wikariuszy należało duszpasterstwo dzieci i młodzieży. Jeden z wikariuszy zajmował się prowadzeniem ministrantów, których liczba wahała się od 30 do 40 osób. Zbiórki ministranckie odbywały się 2 razy w miesiącu. Raz w roku starsi ministranci udawali się na pielgrzymkę na Jasną Górę³⁰.

Tabela 1
Wykaz wikariuszy parafii Krzepice
w latach 1952-1966

Lp.	Imię i nazwisko	Lata posługi duszpasterskiej
1	Marian Wieczorek	1952-1954
2	Stanisław Kopczyński	1954-1958
3	Jan Żrałek	1956-1958

²⁸ AKMCz, sygn. 133/164, Protokół wizytacji parafii Krzepice przeprowadzonej przez bp. Z. Golińskiego w dn. 5-7 września 1952, brak paginacji; tamże, Protokół wizytacji dziekańskiej parafii Krzepice przeprowadzonej przez ks. Jana Osmelaka z 25 lutego 1955 r., brak paginacji; tamże, Protokół wizytacji dziekańskiej parafii Krzepice przeprowadzonej przez ks. Edwarda Stasiewicza z 30 stycznia 1956 r., brak paginacji.

²⁹ Relacja ustna ks. Ryszarda Stefańskiego z dn. 19 grudnia 2016 r.; Relacja ustna ks. Stanisława Sikory z dn. 19 grudnia 2016 r.

³⁰ AKMCZ, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dn. 31 maja do 2 czerwca 1957 r., brak paginacji.

4	Bolesław Morawski	1958-1962
5	Józef Juda	1958-1959
6	Stanisław Andrzejewski	1959-1960
7	Mirosław Janikowski	1960-1961
8	Rajmund Gierczakowski	1961-1962
9	Stanisław Sikora	1962-1963
10	Edward Czernek	1962-1963
11	Wiktor Tomzik	1962-1963
12	Ryszard Stefański	1963-1964
13	Stanisław Wróblewski	1963-1964
14	Zdzisław Małecki	1964-1965
15	Wiktor Tomzik	1964-1966
16	Kazimierz Mądry	1964-1965
17	Józef Franczak	1965-1968
18	Czesław Kempa	1965-1966

Źródło: APK, brak sygn., Księgi ochrzczonych parafii Krzepice z lat 1952-1966

Warto nadmienić, że na terenie parafii w domu prywatnym mieszkał ks. Henryk Jackiewicz, a od 1 stycznia 1966 ks. Kazimierz Krzeziński. Obaj księża wywodzący się z parafii Krzepice, mogli liczyć na wsparcie i pomoc ze strony miejscowego proboszcza³¹.

Funkcję organisty pełnił Marian Krywult. W 1956 roku na skutek oskarżeń ze strony niektórych parafian dotyczących m.in. zaniedbywania chóru parafialnego i schodzenia do zakrystii w czasie kazań, co wywoływało zgorszenie, aby nie powodować dalszej eskalacji konfliktu zamienił się posadą z organistą z Gorzkowic Adamem Szczepańskim. W opinii ks. Skrzypca nowy organista dobrze wypełniał swoje obowiązki, był punktualny i dokładny w prowadzeniu kancelarii parafialnej i chóru parafialnego liczącego ok. 40 osób, co przekładało się na podniesienie poziomu śpiewu kościelnego w parafii³². Obowiązki kościelnego i grabarza wypełniał

³¹ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r.; AIPN Ka, sygn. 84/55, Pismo Urzędu Miasta i Gminy Krzepice z dnia 28 lutego 1980 r., k. 35.

³² AKMCZ, sygn. 133/164, Pismo Mariana Krywulta do Kurii Diecezjalnej w Często-

natomiast Władysław Kędzierski, bardzo sumiennie dbający o porządek i czystość świątyni i jej otoczenia³³. W parafii posługiwały Siostry Honoratki Niepokalanego Serca Maryi, które troszczyły się o szaty liturgiczne i bieliznę kościelną, prowadziły bibliotekę parafialną, przygotowywały dekoracje żłóbka i grobu Pańskiego, wraz z dziećmi i młodzieżą wystawiały misteria kolędowe i wielkopostne³⁴. Gospodarstwo domowe prowadziły Antonina Baranowska i Antonina Ślusarek³⁵.

Na plebanii w Krzepicach zamieszkała wraz z ks. Skrzypcem jego matka Agnieszka Skrzypiec, która towarzyszyła synowi wraz z mężem Antonim Skrzypcem od 1942 roku, kiedy to w obawie przed aresztowaniem przez niemieckiego okupanta i wywiezieniem do obozu koncentracyjnego, opuścili rodzinny Wieprz i udali się do Częstochowy. Ojciec zmarł w 1950 roku i został pochowany na cmentarzu w Sokolnikach. Agnieszka Skrzypiec wspierała swego syna modlitwą i cierpieniem. Bp Goliński w protokole wizytacyjnym zaznaczył, że była kobietą o właściwym zrozumieniu obowiązków i godności syna-kapłana. Ostatnie 5 lat swego życia była sparaliżowana. Zmarła 9 grudnia 1960 roku. Została pochowana na cmentarzu w Sokolnikach³⁶.

2.2. Troska o życie religijne

Fundamentalnym obowiązkiem każdego proboszcza jest troska o zapewnienie wysokiego poziomu życia religijnego wiernych. Od samego początku ks. Skrzypiec dokładał wszelkich starań, aby należycie wypełnić ten obowiązek. Wyrażał się on przede wszystkim w dbałości o piękno liturgii. W początkowym okresie w niedziele i święta sprawowano 4 Msze Święte: w kościele parafialnym o godz. 7.00, 9.00 i

chowcie z dn. 5 września 1956 r., brak paginacji; tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.; APK, sygn. brak, Kronika, 44.

³³ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dn. 31 maja do 2 czerwca 1957, brak paginacji.

³⁴ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 94.

³⁵ AKMCz, sygn. 133/164, Protokół wizytacji dziekańskiej parafii Krzepice dokonanej w dn. 2 września 1964 r. przez ks. Waleriana Bylkę, wizytatora parafii dziekańskich okręgu częstochowskiego, dziekana dekanatu żareckiego i proboszcza w Poraju z dn. 2 września 1964 r., brak paginacji.

³⁶ Tamże, Protokół wizytacji parafii Krzepice przeprowadzonej przez bp. Z. Golińskiego w dn. 5-7 września 1952, brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 68-69.

11.00, w kaplicy w Janikach o 11.00³⁷. W późniejszym czasie zwiększono liczbę Mszy do 5: w kościele parafialnym – o 6.30, 8.00 (dla dzieci), 9.15 (dla młodzieży licealnej i pozaszkolnej), 11.00 (suma), w Janikach o 11.00. O godz. 15.00 odbywały się nieszpory lub nabożeństwa okresowe. W dni powszednie sprawowano Msze Święte o godz. 6.30, 7.00 i 8.00 oraz co 2 tygodnie w kaplicy SS. Honoratek. W I niedziele miesiąca po sumie odbywała się adoracja Najświętszego Sakramentu. W niedziele i święta głoszone kazania katechizmowe, dzięki którym wierni pogłębiali swoją wiedzę religijną, co wobec ograniczonego dostępu do Pisma Świętego, prasy i książek religijnych odgrywało niezwykle ważną rolę³⁸. Kazania głoszone również w I piątki miesiąca, w soboty Królowej Polski oraz w ramach nowenn przygotowujących do następujących uroczystości: Niepokalanego Poczęcia NMP, św. Franciszka i św. Stanisława Kostki³⁹.

Podniosłymi wydarzeniami były uroczystości odpustowe ku czci św. Jakuba Apostoła (25 lipca), św. Anny (26 lipca) i św. Józefa (19 marca), do których przygotowywano się przez *triduum*, spowiedź i Komunię świętą⁴⁰

Ważne miejsce w panoramie religijnej odgrywały nabożeństwa okresowe – różaniec, majowe, czerwcowe, a w okresie wielkiego postu droga krzyżowa czy gorzkie żale. Przejawem troski o formację religijną dzieci było organizowanie w każdą środę października nabożeństw różańcowych dla dzieci, a w Wielkim Poście dziecięcej drogi krzyżowej. Spowiedź dzieci i młodzieży odbywała się na rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, w czasie rekolekcji adwentowych i wielkopostnych, z okazji *triduum* św. Stanisława Kostki oraz przed I piątkiem miesiąca, w której każdorazowo brało udział ok. 300 dzieci. Przed I Komunią Świętą i bierzmowaniem dzieci i młodzież uczestniczyła w dodatkowych katechezach parafialnych, w ramach których poznawała prawdy wiary i uczyła się uczestnictwa we Mszy Świętej⁴¹.

³⁷ AKMCZ, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii z okazji wizytacji biskupiej w 1952 r., brak paginacji.

³⁸ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w roku 1957, brak paginacji.

³⁹ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.

⁴⁰ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.

⁴¹ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w roku

Pogłębianiu życia religijnego służyły rekolekcje parafialne. Zasługą ks. Skrzypca było zorganizowanie w grudniu 1958 roku pierwszych w dziejach parafii Krzepice rekolekcji adwentowych, które poprowadził ks. Ludwik Warzybok⁴². Podobną rolę spełniało organizowanie *triduum* – przed świętem Macierzyństwa Matki Najświętszej z naukami stanowymi dla kobiet, Chrystusa Króla z naukami stanowymi dla mężczyzn, św. Stanisława Kostki z naukami dla dzieci i młodzieży oraz przed Niepokalanym Poczęciem. Organizowano również rekolekcje dla czcicieli Matki Bożej Różańcowej i św. Franciszka⁴³.

Wysoki poziom życia religijnego przekładał się na wysoką frekwencję na nabożeństwach, sięgającą 60-70%, oraz wzrastającą z roku na rok liczbą rozdawanych Komunii św.

Podkreśleniem gorliwości duszpasterskiej ks. Adama Skrzypca niech będą słowa ks. Waleriana Bylki, zanotowane w protokole wizytacyjnym z 1962 roku: „Ks. Skrzypiec stosuje najlepsze i skuteczne metody w duszpasterstwie. Jest dobrym administratorem i duszpasterzem. Czyni wielkie wysiłki i starania, by życie eucharystyczne wiernych parafii wzmocniało się, wzrastało i objęło wszystkie stany. Widać wyniki tych starań, zwłaszcza w I piątce miesiąca i w święta, kiedy to wielka liczba dzieci, młodzieży i starszych przystępuje do Stołu Pańskiego”⁴⁴.

2.3. Nauczanie wiary

Jednym z ważniejszych obowiązków spoczywającym na ks. Skrzypcu było zapewnienie wysokiego poziomu nauczania wiary, dokonywanego się w ramach liturgicznego przepowiadania słowa Bożego oraz katechezy. Ks. Skrzypiec był „dobrym mówcą”, co znajdowało przełożenie na liczne zaproszenia do przeprowadzenia rekolekcji i misji parafialnych czy wygłoszenia kazań podczas odpustów⁴⁵. Jeden z krzepickich

1957, brak paginacji.

⁴² APK, sygn. brak, Kronika, 54.

⁴³ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.

⁴⁴ Tamże, Protokół wizytacji dziekańskiej parafii Krzepice, przeprowadzonej 16 maja 1962 przez ks. Waleriana Bylkę, wizytatora parafii dziekańskich okręgu częstochowskiego, dziekana dekanatu żareckiego, proboszcza w Poraju z 16 maja 1962 r., brak paginacji.

⁴⁵ Tamże, Protokół wizytacji dziekańskiej parafii Krzepice przeprowadzonej 16 maja 1962 roku przez ks. Waleriana Bylkę, wizytatora parafii dziekańskich okręgu częstochowskiego, dziekana dekanatu żareckiego, proboszcza w Poraju z 16 maja 1962, brak paginacji.

parafian wspominał żartobliwie, że w czasie kazania ks. Skrzypca na twarzach wiernych pojawiały się łzy wzruszenia, a i ofiarność na tacę po takim kazaniu wydawała się większa⁴⁶.

Na skutek wyrzucenia lekcji religii ze szkół katechezę organizowano w salkach parafialnych i w domach prywatnych. W parafii Krzepice lekcje katechezy odbywały się w sali katechetycznej przy kościele parafialnym, w domach prywatnych w Kukowie, Zwierzyńcu i Dankowicach oraz w kaplicy mszalnej w Janikach. Władze państwowe domagały się od ks. Skrzypca zlikwidowania nauczania religii w domach prywatnych, grożąc w przypadku odmowy usunięciem z parafii. Ten jednak pozostał nieugięty, bo jak sam zanotował w *Kronice parafialnej* „więcej trzeba bać się Boga niż ludzi”. W 1955 roku władze państwowe doprowadziły jednak do zamknięcia punktu katechetycznego w Dankowicach⁴⁷.

W celu zagwarantowania jak najlepszych warunków do nauczania w 1955 roku przystąpiono do remontu sali katechetycznej w Krzepicach, wyposażając ją w nowe ławki z pulpitemi na 70 osób, wykonane przez stolarza Jakuba Trepkę z Kuźniczki⁴⁸. Natomiast w 1956 roku oddano do użytku drugą salę katechetyczną⁴⁹.

Październikowa odwilż 1956 roku zaowocowała powrotem religii do szkół. Warto podkreślić, że nauczaniem religii zostały objęte wszystkie szkoły podstawowe na terenie parafii – w Krzepicach, Aleksandrowie, Dankowicach, Kuźniczce, Kukowie i Zwierzyńcu oraz Liceum Ogólnokształcące w Krzepicach⁵⁰. W szkołach podstawowych uczyli wikariusze – ks. Stanisław Kopczyński (28 godzin katechezy tygodniowo) i ks. Jan Żrałek (25 godzin), a w liceum religię prowadził ks. Skrzypiec (18 godzin). Przy kościele raz w tygodniu odbywały się lekcje religii dla przedszkolaków⁵¹. Z dniem 10 stycznia 1959 roku ks. Adam Skrzypiec został mianowany rejonowym Wizytatorem Religii dla szkół podstawowych, podlegających Inspektorowi Oświaty w Kłobucku⁵².

Już w 1958 roku nad szkolną katechezą zaczęły gromadzić się czarne chmury. Co prawda odbywała się ona nadal w szkole, ale w siatce

⁴⁶ Relacja ustna Wiesława Olszewskiego z 16 września 2002 roku.

⁴⁷ APK, sygn. brak, Kronika, 25.

⁴⁸ Tamże, 26.

⁴⁹ Tamże, 33.

⁵⁰ Tamże, 34.

⁵¹ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w roku 1957, brak paginacji.

⁵² AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp. Z. Golińskiego do ks. A. Skrzypca z 10 stycznia 1959 r., brak paginacji.

zajęć była umieszczona na ostatnich godzinach lekcyjnych⁵³. W 1959 roku władze szkolne zażądały od rodziców pisemnych deklaracji dotyczących uczestnictwa dzieci w lekcjach religii. Smutnym zjawiskiem był fakt wymuszania przez niektórych nauczycieli rezygnacji z religii. Reakcją ks. Skrzypca na ten proceder było ogłoszenie parafialne z 29 czerwca 1959 roku następującej treści: „Konstytucja naszego Państwa zapewnia rodzicom katolickim prawo wolności sumienia oraz wychowania dzieci po katolicku. Ustawy o nauczaniu religii głoszą, że skoro rodzice życzą sobie nauki religii w szkole i wyrażają to na piśmie, władze szkolne mają obowiązek wołać rodziców respektować. Okólnik Ministerstwa Oświaty z dnia 14 kwietnia 1959 roku podaje, że należy zapewnić wszystkie warunki dobrowolnego i swobodnego wyrażania życzeń przez rodziców i uwzględnić ich postulaty. Nie ma zarządzenia Ministerstwa, które zabraniałoby przyjmowania oświadczeń w sprawie nauczania religii w szkole. Skoro rodzice katolicy lekceważą sobie składanie oświadczeń w tej sprawie, co więcej podpisują listę, że nie będą się starali o nauczanie religii w szkole, to sami rezygnują z praw przyznanych im przez Państwo i sami usuwają religię ze szkoły, dopuszczając się tym samym ciężkiego przewinienia wobec obowiązków, jakie Pan Bóg na nich nałożył, aby dzieci swe uczyli o Bogu i wychowywali w świętej wierze katolickiej”. Pod wpływem tego ogłoszenia wielu rodziców wycofało rezygnację z lekcji religii⁵⁴.

Z początkiem roku szkolnego 1959/1960 nie pozwolono księżom nauczać religii w szkołach podstawowych, z powodu prowadzenia pracy duszpasterskiej w kaplicy w Janikach, którą uznano za nielegalną. W tej sprawie ks. Skrzypiec był wzywany na rozmowy do Inspektoratu i Referatu Wyznań w Katowicach i Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku, które domagały się likwidacji wspomnianej kaplicy⁵⁵. Nie przedłużono również umowy dotyczącej prowadzenia lekcji religii przez ks. Skrzypca w Liceum Ogólnokształcącym w Krzepicach, która wygasła z końcem grudnia 1959 roku. W tej sytuacji od stycznia 1960 roku katecheza dla młodzieży licealnej, podobnie jak dla młodzieży pracującej, odbywała się w sali katechetycznej przy kościele⁵⁶.

Do szkół podstawowych w Kukowie, Zwierzyńcu i Kuźniczce nie wpuszczono również wikariuszy. Lekcje religii odbywały się jedynie w

⁵³ APK, sygn. brak, Kronika, 51.

⁵⁴ Tamże, 57-58.

⁵⁵ Tamże, 59.

⁵⁶ Tamże, 59.

szkole podstawowej w Aleksandrowie, gdzie uczył wikariusz z Panek⁵⁷, oraz w Krzepicach i Dankowicach, gdzie uczył ks. Bolesław Morawski, który otrzymał na to stosowne pozwolenie. Tego prawa został z kolei pozbawiony ks. Mirosław Janikowski, który w zaistniałej sytuacji prowadził lekcje religii w sali katechetycznej przy kościele dla dzieci z Kuźniczki oraz w punktach katechetycznych w Zwierzyńcu i Kukowie⁵⁸.

Na mocy zarządzenia Ministra Oświaty w sprawie prowadzenia punktów katechetycznych z dnia 19 sierpnia 1961 roku nauka religii została ostatecznie wyrzucona ze szkół. Odtąd miała być prowadzona w punktach katechetycznych, które winni zorganizować administratorzy parafii. Mogły być organizowane w kościołach lub poza kościołami, w pomieszczeniach odpowiednio przygotowanych do tych celów. Jednakże nauczyciele religii musieli mieć zezwolenie na prowadzenie lekcji religii od właściwego inspektora szkolnego. Punkty katechetyczne należało uprzednio zarejestrować w inspektoracie oświaty. Z racji nauczania religii w punktach katechetycznych administrator parafii otrzymywał pensje w wysokości 1000 zł miesięcznie, a nauczyciel świecki 700 zł. Natomiast nie wolno było pobierać żadnych opłat od dzieci z racji nauczania religii w punktach katechetycznych. Powstanie i działalność punktu katechetycznego regulowała odpowiednia umowa administratora parafii z przedstawicielem właściwej władzy terenowej. W związku z tym, że kapłani ociągali się z rejestracją punktów katechetycznych i zawarciem stosownych umów, władze szkolne zagroziły grzywną w wysokości 1000 zł w przypadku niewypełnienia nałożonego obowiązku do kwietnia 1962 roku. Na polecenie Kurii Diecezjalnej zgłoszono punkty katechetyczne⁵⁹. Natomiast nienadesłanie sprawozdań ze stanu nauczania wiary spowodowało nałożenie przez Inspektorat Oświaty w Kłobucku kary w wysokości 1000 zł. Z powodu jej niezapłacenia komornik zarekwirował ks. Skrzypcowi magnetofon, który ten zakupił od ks. Władysława Konieczki, pełniącego w Częstochowskim Seminarium Duchownym funkcję ekonoma, w nomenklaturze seminaryjnej nazywanego prokuratorem. Ks. Skrzypiec poprosił jednego z wikariuszy, aby zawiózł pismo stwierdzające, że magnetofon należy do prokuratora Konieczki. Słowo „prokurator” wywarło tak duże wrażenie na urzędnikach Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku, że oddali ks. Skrzypcowi zarekwirowany przedmiot⁶⁰.

⁵⁷ Tamże, 61.

⁵⁸ Tamże, 66.

⁵⁹ Tamże, 87.

⁶⁰ Tamże, 108; Relacja ustna ks. S. Sikory z dn. 19 grudnia 2016 r.

W roku szkolnym 1961/1962 podział godzin katechezy wyglądał w następujący sposób:

Tabela 2
Wykaz godzin katechezy w parafii Krzepice
w roku szkolnym 1961/1962

Katecheta	Katechizowana grupa	Liczba godzin tygodniowo	Liczba godzin miesięcznie
Ks. Skrzypiec	młodzież szkół średnich	10	
	Przedszkolaki	1	
	młodzież pracująca		4
Ks. Bolesław Morawski	Dzieci	25	
Ks. Romuald Gierczakowski	Dzieci	26	
Katechetka	Dzieci	14	

Źródło: APK, sygn. brak, Kronika, 94c.

Warto nadmienić, że w ramach troski o formację religijną ks. Skrzypiec założył w Krzepicach bibliotekę parafialną, której księgozbiór początkowo liczył ok. 400 woluminów, a później wzrósł do 500, gdyż na więcej nie wyraziło zgody Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku. Jej prowadzeniem zajęły się siostry Honoratki. Była ona dostępna dla zainteresowanych w niedzielę i czwartki. Liczba stałych czytelników wynosiła 136 osób⁶¹.

2.4. Duszpasterstwo chorych w szpitalu

W 1946 roku w Szpitalu Rejonowym im. dr Anki w Krzepicach została oddana kaplica z Najświętszym Sakramentem, co umożliwiło sprawowanie w każdą niedzielę Eucharystii dla chorych i personelu⁶². W ramach odwilży październikowej w 1956 roku ks. Skrzypiec został mianowany kapelanem szpitala. Z tytułu pełnionej funkcji otrzymywał

⁶¹ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji, APK, sygn. brak, Kronika 94c.

⁶² AIPN Ka, sygn. 84/55, Dekret o erylowaniu kaplicy w Szpitalu Rejonowym w Krzepicach z czerwca 1947 roku, k. 75.

wynagrodzenie w wysokości 150 zł miesięcznie. Już jednak w 1959 roku Dyrekcja szpitala poinformowała go, że z powodu braku funduszy jest zmuszona zlikwidować stanowisko kapelana. Odpowiadając ks. Skrzypiec zaznaczył, że nie żąda wynagrodzenia za pełnioną posługę. Podkreślił równocześnie, że umowa o pracę została zawarta przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku po uprzednim porozumieniu z Kurią Diecezjalną, i wobec powyższego powinna zostać wypowiedziana przez wyżej wymienione podmioty. Godnym podkreślenia jest fakt, że Mszy Świętej domagali się sami pacjenci, którzy w tej sprawie przygotowali petycje i zebrali podpisy, aby następnie przedłożyć je dyrekcji szpitala i ks. Skrzypcowi. Przykładem może być prośba z 19 kwietnia 1959 roku o odprawienie Mszy Świętej, pod którą podpisało się 21 pacjentów⁶³. 19 listopada 1961 roku ostatecznie zabroniono odprawiania Mszy Świętej w szpitalu⁶⁴. Odtąd kapłani mogli korzystać z kaplicy w celu udzielenia Wiatyku umierającym. W tym czasie w szpitalu pracowały jako pielęgniarki siostry Honoratki, które również sukcesywnie były pozbawiane pracy⁶⁵.

Dostęp do kaplicy był stale ograniczany przez jej zamykanie i niedostępnianie kluczy, a nawet blokowanie drzwi szafą. Zdarzało się, że z premedytacją gaszono wieczną lampkę przy tabernakulum. W nocy z 9/10 stycznia 1964 roku na polecenie nowego dyrektora szpitala Waldemara Płacheckiego, będącego jednocześnie kierownikiem Wydziału Zdrowia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku, ostatecznie zlikwidowano szpitalną kaplicę. Ołtarz i tabernakulum ze znajdującym się w nim Najświętszym Sakramentem został przeniesiony do małego pomieszczenia stanowiącego magazyn na różne przedmioty. Z całą pewnością nie było to miejsce godne do przechowywania *Sanctissimum*. Ks. Skrzypiec dowiedziawszy się o całej sytuacji natychmiast interweniował u doktora Płacheckiego, który zapewnił, że kaplica nie zostanie zlikwidowana, a ołtarz i tabernakulum zostały usunięte z powodu rozpoczynającego się remontu, po zakończeniu którego kaplica miała zostać urządzona w nowym lokum. Płachecki na zarzut o zbezczeszczenie Najświętszego Sakramentu usprawiedliwiał się, że nie wiedział o jego przechowywaniu w kaplicy⁶⁶.

⁶³ AKMCZ, sygn. 133/164, Pismo pacjentów Szpitala Rejonowego do ks. Adama Skrzypca z 19 kwietnia 1959 r., brak paginacji.

⁶⁴ Tamże, Pismo ks. A. Skrzypca do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z dn. 25 listopada 1961 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 94c.

⁶⁵ Tamże, 56.

⁶⁶ AIPN Ka, sygn. 84/55, Pismo Wydziału do Spraw Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach do Kurii Diecezjalnej w Częstochowie z dn. 24

W sprawę zaangażowała się Kuria Diecezjalna, która w piśmie z dnia 17 stycznia 1964 roku skierowanym do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach nie kryła swojego oburzenia i jednocześnie przypomniła, że 5 grudnia 1963 roku na prośbę ówczesnego dyrektora szpitala Józefa Kaczmarka wyraziła zgodę na przeniesienie kaplicy do mniejszego, ale spełniającego odpowiednie warunki pomieszczenia⁶⁷, tym samym udowadniając, że strona kościelna nie może być oskarżana o brak dobrej woli⁶⁸. Ks. Skrzypiec został wezwany na rozmowy do Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach. Kierownik Wydziału ds. Wyznań Edmund Łata całą winę za zaistniałą sytuację zrzucił na ks. Skrzypca, który nie chciał przenieść Najświętszego Sakramentu do kościoła. Wbrew zapewnieniom, po zakończeniu remontu nie przywrócono szpitalnej kaplicy. Wobec tego bp Stefan Bareła pismem z 12 kwietnia 1964 nakazał przenieść Najświętszy Sakrament do kościoła i urządzić całodzienną ekspiację, a do kapłanów i wiernych parafii Krzepice wystosował list w sprawie profanacji Jezusa Eucharystycznego: „Obejmując rządy diecezją częstochowską spotkałem się nie tylko z samymi miłymi i radosnymi wydarzeniami, ale także i ze smutnymi. Jednym z nich jest dobrze wam wszystkim znana sprawa zniewagi, jaką wyrządzono Panu Jezusowi przed paru miesiącami na terenie szpitala Rejonowego w Krzepicach przez samowolne przesunięcie ołtarza z Najświętym Sakramentem z kaplicy do nieodpowiedniego zakamarka, przez pozostawienie tak Pana Jezusa bez należytej Mu czci ze strony wiernych chorych, przez uniemożliwienie w ogóle dostępu do Niego, przez zajęcie pomieszczeń kaplicznych na inne cele. To przykre zajście, tak bardzo niepotrzebne, bo przecież władza diecezjalna szła na ustępstwa i chciała uniknąć zadrażnień, bardzo mnie boli. Chciałbym w dniu mojego ingresu do katedry częstochowskiej dać Panu Jezusowi jakieś zadośćuczynienie. Nie mógłbym bowiem przeżyć dziś po południu mego pierwszego uroczystego wejścia do Bazyliki Katedralnej, Matki wszystkich świątyń diecezjalnych, gdybym miał tę świadomość, że w tym samym czasie mój Mistrz i mój Pan pozostaje w opuszczeniu i samotności.

Chyląc w najgłębszej czci i miłości przed Nim moją głowę, przepraszam Go w tej chwili za to, co Go spotkało i wzywam was wszystkich, Drodzy parafianie krzepiccy, byście i Wy Go przeprosili, byście to

stycznia 1964 r., k. 73.

⁶⁷ AKMCz, sygn. 133/164, Pismo Kurii Diecezjalnej w Częstochowie do ks. A. Skrzypca z dn. 5 grudnia 1963 r., brak paginacji.

⁶⁸ AIPN Ka, sygn. 84/55, Pismo Kurii Diecezjalnej w Częstochowie do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z dn. 17 stycznia 1964 r., k. 76.

uczynili w powadze i ciszy Waszych dusz, byście Mu wynagrodzili to tylotygodniowe osamotnienie przez nawiedziny i adoracje, byście Go otoczyli wieńcem kochających serc, okazując Mu w dniu dzisiejszym szczególną miłość i większe niż kiedykolwiek przywiązanie swoimi dobrymi czynami.

Polecam zgodnie z przepisami prawa kościelnego, by wszystkie msze św. miały charakter ekspiacyjny, wynagradzający, by na nich były śpiewane tylko pieśni eucharystyczne, by na ich zakończenie odśpiewano przy otwartym tabernakulum, którąś z pieśni przebłagalnych i udzielono błogosławieństwa Najświętszy Sakramentem.

Za Wasze wynagradzające Mu serca odplaci Wam niewątpliwie, Kochani moi, Pan Jezus swym dobrym sercem. Wesprze Was swoją siłą, gdyby Wam przyszło przeżywać kiedyś głębokie osamotnienie, chorobę lub jakieś inne cierpienie. Przyjdzie do Was do szpitala, ile Go razy zażądacie. Wasi kapłani nie odmówią Wam nigdy tej sprawie swego pośrednictwa i pomocy.

Pamiętajcie o Panu Jezusie przechodząc koło kościoła, wstępujcie na krótką adorację. Niech to usunięcie Go ze szpitala zwiększy Waszą ku Niemu miłość i Wasze synowskie oddanie. Niech kaplicę, z której Go usunięto, zastąpią Mu Wasze wierne serca⁶⁹.

List bp. Bareły głęboko poruszył wiernych, którzy zgodnie z prośbą cały dzień wynagradzali za zbezczeszczenie Najświętszego Sakramentu.

Opieka duszpasterska nad chorymi nie ograniczała się jedynie do posługi w szpitalu. Duszpasterze odwiedzali chorych i starszych w domach z okazji I piątku miesiąca. W Tygodniu Miłosierdzia oraz z okazji świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy organizowano spowiedź dla większej grupy chorych i starszych⁷⁰.

2.5. Pielgrzymki i procesje

Istotnym elementem polskiej pobożności maryjnej były i nadal pozostają piesze pielgrzymki na Jasną Górę. Taka pielgrzymka na święto Matki Bożej Częstochowskiej była również organizowana z parafii Krzepice. Jedynie tytułem przykładu warto wspomnieć, że w 1961 roku

⁶⁹ APK, sygn. brak, Kronika, 125-127.

⁷⁰ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 31.05 – 2.06.1957 r., brak paginacji; tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.

wzięło w niej udział 500 osób⁷¹. W 1962 roku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku nie wyraziło jednak zgody na przemarsz zorganizowanej pielgrzymki. Jako powód wskazano konieczność pracy przy żniwach, jak również brak wykwalifikowanego lekarza. Zgłoszona pielęgniarka nie posiadała natomiast zezwolenia na prowadzenie prywatnej praktyki lekarskiej⁷². W tej sytuacji ks. Skrzypiec zaapelował, aby wierni udali się na Jasną Górę indywidualnie. Mimo zakazu 25 sierpnia w stronę Częstochowy wyruszyła blisko 250 osobowa grupa, na czele której stanął Ignacy Kubicki z Piasków. Ks. Skrzypiec dołączył do pielgrzymów dopiero w Częstochowie, odprawiając dla nich drogę krzyżową na wałach jasnogórskich. Władze powiatowe oskarżyły ks. Skrzypca o nawoływanie do gromadnego udziału w pielgrzymce. Zeznania świadków – Stanisława Kordiaczyńskiego, Scholastyki Suchańskiej i ks. Edwarda Czernka oczyściły proboszcza i Ignacego Kubickiego ze stawianych zarzutów i sprawiły, że wydano wyroki uniewinniające⁷³. Również w 1963 roku z powodu szerzenia się „czarnej ospy” nie wyrażono zgody na zorganizowanie pielgrzymki na Jasną Górę. Ponownie mimo zakazu 25 sierpnia wyruszyła grupa parafian, którym towarzyszył bez stroju duchownego ks. Ryszard Stefański⁷⁴. Pretekstem do niewyrażenia zgody na zorganizowanie pielgrzymki na Jasną Górę w 1965 roku było znaczne opóźnienie prac polowych, spowodowane niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi, co „zmusiło” Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku do uznania okresu od 15 sierpnia do 25 września za wyjątkowy, tzn. „wymagający pełnej mobilizacji społeczeństwa do wykonywania zadań produkcyjnych w rolnictwie”⁷⁵.

Podobne utrudnienia wiązały się z organizacją procesji Bożego Ciała. Trasa procesji musiała uzyskać akceptację władz państwowych, które nie wyrażały zgody na przemarsz procesji głównymi ulicami miejscowości. Przykładem może być rok 1955, kiedy to władze komunistyczne wymusiły na ks. Skrzypcu zorganizowanie procesji Bożego Ciała na położonej zupełnie na uboczu ulicy Ogrodowej⁷⁶. Od 1960

⁷¹ Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., bark paginacji.

⁷² Tamże, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniach 9-10 czerwca 1962 r., brak paginacji.

⁷³ APK, sygn. brak, Kronika, 100, 102.

⁷⁴ Tamże, 118.

⁷⁵ AIPN Ka, sygn. 84/55, Pismo Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku do ks. A. Skrzypca z dn. 18 sierpnia 1965, k. 100.

⁷⁶ APK, sygn. brak, Kronika, 29.

roku procesja Bożego Ciała mogła przebiegać ulicami wyznaczonymi przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Z reguły była organizowana na ul. Kazimierza Wielkiego lub na ul. Dolnej i Świerczewskiego (obecnie Księdza Muznerowskiego). Władze zakazywały ozdabiania domów i ulic, którymi przebiegała trasę procesji, co było jednak nagminnie łamane przez wiernych⁷⁷. W 1963 roku władze powiatowe zażądały powiadomienia, przed którymi domami będą ołtarze i kto je będzie dekorował⁷⁸. Proboszcz jako przewodniczący zgromadzenia był odpowiedzialny za:

- przebieg zgromadzenia i przestrzeganie przepisów ustawy o zgromadzeniach publicznych,
- przeciwdziałanie wszystkiemu, co zagrażałoby bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu,
- bezzwłoczne opuszczenie przez zebranych miejsca zgromadzenia z chwilą zamknięcia lub rozwiązania zgromadzenia,
- pozostawienie miejsca zgromadzenia pod względem czystości w stanie jak przed zgromadzeniem⁷⁹.

2.6. Sprawy gospodarcze

Ks. Skrzypiec w czasie swojej posługi w Krzepicach wykazał wielką troskę o stan materialny parafii. Pierwsza decyzja w tym zakresie dotyczyła odnowienia dzwonu kościelnego o imieniu „Teodor”, ważącego przeszło 1000 kg, który urwał się 19 marca 1950 roku w czasie procesji odpustowej z racji wspomnienia św. Józefa, uszkadzając trzy kondygnacje belek wieży kościelnej i miechy organów. Dzwon został przetopiony w firmie Braci Felszyńskich w Przemysłu i uroczystie poświęcony przez bp. Golińskiego w uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata 25 października 1953 roku⁸⁰.

Uszkodzone organy liczące ponad 170 lat, a wykonane przez nieznanego z imienia i nazwiska Niemca z Brzegu, zostały zastąpione przez nowe, 30-głosowe, wykonane przez firmę Stefana Truszczyńskiego

⁷⁷ Tamże, 64.

⁷⁸ Tamże, 113.

⁷⁹ AIPN Ka, sygn. 84/55, Pismo Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku do ks. A. Skrzypca z dn. 1 czerwca 1966, k. 98.

⁸⁰ AKMCz, sygn. 133/164, Protokół wizytacji dziekańskiej z dnia 24 maja 1954 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 21-22.

z Włocławka⁸¹. Ich poświęcenie odbyło się w ramach obchodów jubileuszu 600-lecia miasta i parafii Krzepice w 1957 roku, którym przewodniczył bp Z. Goliński⁸².

W 1954 roku przystąpiono do remontu zewnętrznych murów kościoła. Po usunięciu starego, uszkodzonego tynku okazało się, że kościół pierwotny miał charakter gotycki. Po konsultacji z komisją artystyczno-budowlaną działającą przy kurii biskupiej oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków podjęto decyzję o odsłonięciu gotyckich murów. Zniszczone fragmenty postanowiono uzupełnić cegłą nabytą z Oleśnicy i Sycowa. Przybudówki – kaplice św. Józefa i św. Krzyża otynkowano. W 1956 otynkowano wieżę, bramę i parkan otaczający plac kościelny. Pracami remontowymi kierował miejscowy murarz Adam Mońka⁸³.

Rok 1957 przyniósł kolejne ważne inwestycje, a mianowicie radiofonizację kościoła i założenie centralnego ogrzewania na plebanii, dzięki któremu osuszono budynek⁸⁴.

Z innych prac remontowych godzi się odnotować pokrycie dachu na organistówce, sprawienie drzwi wahadłowych prowadzących do zakrystii, postawienie 5 pieców kaflowych na plebanii. Zakupiono również stule i obrusy na ołtarz.

W 1958 roku ks. Skrzypiec wyszedł z inicjatywą budowy domu parafialnego, w którym mieścić się miały salki katechetyczne oraz mieszkania dla organisty i kościelnego. Organista mieszkał bowiem w starej, zawilgotniałej organistówce, a kościelny w wynajętym mieszkaniu, które również nie nadawało się do godnego życia. Budowa domu miała zostać włączona w planowaną rozbudowę Krzepic z racji ich 600-lecia. Przy pomocy parafian zgromadzono częściowo materiał, wypalając cegłę (150 000 sztuk) i lasując wapno (30 ton). Niestety pogorszenie stosunków na linii Państwo – Kościół spowodowało, że parafia nie otrzymała zgody na budowę⁸⁵. W tej sytuacji ks. Skrzypiec zdecydował

⁸¹ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dn. 31 maja-2 czerwca 1957, brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 31-32.

⁸² Tamże, 43.

⁸³ AKMCz, sygn. 133/164, Protokół wizytacji dziekańskiej z dnia 25 lutego 1955, brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 23-24, 31.

⁸⁴ Tamże, Protokół wizytacji dziekańskiej dokonanej 26 listopada 1959 roku przez ks. Waleriana Bylkę, wizytatora parafii dziekańskich okręgu wieluńskiego, dziekana dekanatu żareckiego i proboszcza w Poraju, brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 41.

⁸⁵ AKMCz, sygn. 133/164, Pismo ks. Adama Skrzypca do Kurii Diecezjalnej z 10 listopada 1958 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 50.

o zakupie od Felicji i Józefa Błędowskich części domu i ogrodu warzywno-owocowego przy ul. Wieluńskiej 1 za sumę 100 000 zł. Na ten cel przeznaczono środki pochodzące ze sprzedaży placu (3200m²) przy ul. Szkolnej i Pięknej, na którym Magistrat zorganizował targowisko, nie uiszczając z tego tytułu żadnego czynszu⁸⁶. Wspomniany plac został nabyty przez Kazimierza Sawickiego i Henryka Kordiaczyńskiego, którzy zapłacili po 40 000 zł⁸⁷.

W ramach troski o cmentarz parafialny jesienią 1960 roku zorganizowano wycinkę krzewów w najstarszej części cmentarza oraz wykonano remont kaplicy wzniesionej na cmentarzu przez ks. Z. Zawadzkiego⁸⁸.

W 1964 roku otynkowano plebanię, a w latach 1965-1966 poddano konserwacji ołtarze – św. Krzyża, Matki Bożej i Serca Jezusowego⁸⁹.

Należy odnotować również fakt prowadzenia przy parafii niewielkiego gospodarstwa rolnego, w ramach którego uprawiano 2 ha pola i hodowano zwierzęta, głównie krowy, świnie i drób. Opiekę nad gospodarstwem sprawowali – Antonina Baranowska i Antonina Ślusarek⁹⁰.

2.7. Inne ograniczenia w pracy duszpasterskiej

Z przedstawionej powyżej charakterystyki pracy duszpasterskiej ks. Skrzypca wynika, że na każdym jej odcinku swoje piętno próbowała odcisnąć władza państwowa. Warto wspomnieć o represjach natury finansowej.

25 lutego 1959 roku minister finansów wydał okólnik, na mocy którego osoby prawne i fizyczne Kościoła katolickiego zobligowane zostały do płacenia podatku od nieruchomości, podatku lokalowego, miejskiego, od wzbogacenia wojennego, a także gruntowego, obrotowego i dochodowego. Najbardziej dotkliwym i wykorzystywanym do niszczenia bazy materialnej Kościoła był podatek dochodowy, gdyż okólnik wprowadził bardzo niekorzystny sposób jego naliczania. Wysokość osobistego podatku osób duchownych wzrosła 2-5 razy w zależności od wielkości parafii, a na instytucje kościelne nałożono podatek w wyso-

⁸⁶ AKMCz, sygn. 133/164, Pismo ks. Adama Skrzypca do Kurii Diecezjalnej z 15 stycznia 1959 r., brak paginacji; Tamże, Pismo ks. Adama Skrzypca do Kurii Diecezjalnej z 23 kwietnia 1959 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 55.

⁸⁷ Tamże, 62.

⁸⁸ Tamże, 65.

⁸⁹ Tamże, 148.

⁹⁰ AKMCz, sygn. 133/164, Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w roku 1957, brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 131.

kości 65%. Zwolnienie dochodu z opodatkowania mogło nastąpić tylko wówczas, gdy w całości został przeznaczony na kult religijny, który jednak rozumiano w bardzo wąskim zakresie⁹¹. Z kolei 20 lutego 1962 roku minister finansów wydał rozporządzenie w sprawie prowadzenia ksiąg inwentarzowych przez kościelne osoby prawne oraz zakony i kongregacje duchowne. Podstawowym celem tego aktu było stworzenie szczelnego systemu ewidencji mienia kościelnego, a przez to usprawnienie egzekucji systematycznie rosnących zaległości podatkowych. W księdze inwentarzowej znaleźć się miały „wszystkie składniki majątku nieruchomości i ruchomego”, w tym również przedmioty kultu religijnego (monstrancje, kielichy mszalne, ornaty itp.). Zgodnie z poleceniem biskupów księży i zakonnic w przeważającej części odmówili prowadzenia ksiąg inwentarzowych, na co administracja państwowa odpowiedziała represjami finansowymi⁹².

Z *Kwestionariusza o stanie parafii Krzepice* z okazji wizytacji biskupiej w dniu 9-10 czerwca 1962 roku wynika, że ks. proboszcz został zobowiązany do płacenia podatku dochodowego w wysokości 704 zł miesięcznie, a wikariusze 108 zł; podatek gruntowy wynosił 3003 zł, a podatek lokalowy 950 zł⁹³. Prośby o zmniejszenie wymiaru podatku dochodowego były rok rocznie odrzucane. Jako powód wskazywano nieprowadzenie przez parafię księgi inwentarza, jak również nieudowodnienie, że cały dochód był przeznaczony na cele kultu religijnego⁹⁴.

2.8. Ważniejsze wydarzenia

Nie ulega wątpliwości, że do jednych z ważniejszych wydarzeń należały Jasnogórskie Śluby Narodu Polskiego składane z okazji 300. rocznicy ślubów lwowskich króla Jana Kazimierza. Centralne uroczystości odbyły się na Jasnej Górze 26 sierpnia 1956 roku. Uczestniczy-

⁹¹ APK, sygn. brak, Kronika, 57; A. DUDEK, *Państwo i Kościół w Polsce*, 143-144; A. DUDEK – R. GRYZ, *Komuniści i Kościół w Polsce (1945-1989)*, Kraków 2006, 196-197; Ł. MAREK, „Kler to nasz wróg”. *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na terenie województwa katowickiego w latach 1956-1970*, Katowice 2009, 88-89.

⁹² A. DUDEK – R. GRYZ, *Komuniści i Kościół w Polsce (1945-1989)*, 197-198; Ł. MAREK, „Kler to nasz wróg”. *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego*, 91-92.

⁹³ AKMCz, sygn. 133/164, *Kwestionariusz o stanie parafii Krzepice z okazji wizytacji biskupiej w dniu 9-10 czerwca 1962 r.*, brak paginacji.

⁹⁴ AIPN Ka, sygn. 84/55, Pismo Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach do Parafii Rzymsko-katolickiej w Krzepicach z dnia 25 listopada 1965 roku, k. 23.

li w nich również parafianie z Krzepic, którzy udali się na Jasną Górę w pieszej pielgrzymce liczącej ok. 1000 osób. Młodzież krzepicka przez całą drogę do Częstochowy niosła krzyż, a w czasie procesji na wałach Cudowny Obraz niósł m.in. ks. Skrzypiec⁹⁵. Tekst ślubowania miał zostać powtórzony w poszczególnych parafiach w niedzielę 5 maja 1957 roku. Mimo niesprzyjającej, deszczowej pogody na porannej Mszy Świętej o godz. 8.00 licznie zgromadziły się dzieci i młodzież, ślubując wierność Bogu i nauce religii. Sumę odprawiono na placu kościelnym, gdzie przygotowano ołtarz i tron dla obrazu Matki Bożej, który w uroczystej procesji został przyniesiony przez ojców kapłanów pochodzących z Krzepic. Ks. Skrzypiec wygłosił kazanie na temat obowiązków płynących z tekstu ślubów jasnogórskich, po czym licznie zgromadzeni wierni ze wzruszeniem złożyli przyrzeczenia. Dokonano poświęcenia chorągwi Matki Bożej Królowej Polski i św. Anny, ufundowanej jako wotum przez matki z parafii Krzepice. Po południu odbyła się uroczysta procesja stanowa do ołtarzy, przy których ponownie ślubowali kapłani i siostry zakonne, matki i ojcowie, młodzież żeńska i męska oraz dzieci⁹⁶.

W listopadzie 1957 roku Krzepice obchodziły jubileusz 600-lecia istnienia miasta i parafii. Z tej racji powołano Komitet Jubileuszowy złożony z przedstawicieli miejscowego społeczeństwa na czele z proboszczem i przewodniczącym Rady Miejskiej. Ostatecznie władze świeckie wycofały się ze wspólnych obchodów. W tej sytuacji ks. Skrzypiec postanowił zorganizować uroczystości kościelne, na które zaprosił bp. Zdzisława Golińskiego, księży z dekanatu i księży rodaków. 23 listopada odprawiona została Msza Święta, której przewodniczył rodak krzepicki ks. dr Władysław Kasprzak, wykładowca Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, a kazanie wygłosił bp Goliński. Po południu odbyła się akademia przygotowana przez nauczycieli z miejscowego Liceum Ogólnokształcącego: Jadwigę Myszczyńską i dr. Ignacego Kozielskiego, który wygłosił referat o historii miasta i parafii Krzepice, co więcej, z racji jubileuszu przygotował monografię dotyczącą Krzepic. Na pamiątkę jubileuszu wmurowano tablicę z napisem: „Wdzięczni Bogu za 600-lecie kościoła i parafii krzepickiej. Wierni Chrystusowi i Maryi Królowej oczekujemy na Tysiąclecie Chrztu Polski”⁹⁷.

Niecodziennym wydarzeniem była uroczystość święceń kapłańskich, jaka odbyła się w Krzepicach 13 sierpnia 1961 roku. Bp Zdzi-

⁹⁵ APK, sygn. brak, Kronika, 33.

⁹⁶ Tamże, 36-37.

⁹⁷ Tamże, 44-45.

sław Goliński udzielił święceń 4 diakonom – Franciszkowi Dylusowi, Wojciechowi Dylakiewiczowi, Edwardowi Płatkowi, Bogdanowi Rogowiczowi. Święcenia subdiakonatu przyjął natomiast Jan Osuch. W uroczystości wzięli również udział: Rektor Seminarium ks. Julian Nowak, prof. Władysław Konieczko oraz licznie zgromadzeni wierni. Ks. Skrzypiec witając bp. Golińskiego mówił: „Gdy w mrokach Wielkiej Soboty rozjarzy się świeca paschalna, święta Matka Kościół wyśpiewuje radosne Exultet, nucąc pieśń o światłości Króla Wiekuistego, która nigdy nie gaśnie i opromienia świat cały, tak, że na całym jego okręgu pierzchają ciemności. Moc tej światłości gładzi występki, obmywa winy, upadłym niewinność, a smutnym radość przywraca, rozprasza nienawiść, utwierdza zgodę, zgina potęgi. Podobną radością przepelnione jest i dziś serce Matki Kościoła Powszechnego – gdy w mrokach dzisiejszych czasów zapłoną nowe cztery paschały – by oświecać każdego człowieka na ten świat przychodzącego – wejdzie na okręg ziemi czterech nowych kapłanów. Te światła zapali ogień Ducha Świętego przez Twe słowa i Twe ręce Arcypasterzu, kiedy za chwilę udzielisz tym tu oto diakonom święceń kapłańskich. Cieszy się dziś i święta Matka – Parafia Krzepicka i wita Cię Arcypasterzu razem ze mną, wyrażając swą radość i wdzięczność za to, że upodobało Ci się udzielić święceń subdiakonatu i kapłaństwa w naszej świątyni. Cieszy się, że jej szesnasty syn w ostatnim 30-leciu, otrzyma święcenia kapłańskie na jej łonie, że staje się prawdziwą kolebką kapłaństwa. Ciesz się i z radością witają Cię Arcypasterzu wszyscy parafianie krzepiccy, przepelnieni szlachetną dumą, że na dzień dzisiejszy uczyniłeś naszą świątynię swą biskupią katedrą, święcąc tu kapłanów. Podobnego wydarzenia nie przeżyła jeszcze parafia krzepicka w swoich 600-letnich dziejach. Dziękując Ci Arcypasterzu za to szczególne wyróżnienie i miłość względem nas, przyrzekamy, że nadal będziemy wierni Bogu, krzyżowi, Ewangelii i Kościołowi Świętemu, że rodziny nasze staną się twierdzami wiary, świętych obyczajów i niezłomnego męstwa, że święta Matka Parafia Krzepicka nadal będzie płodną matką kapłanów, którzy przy twoim boku i pod rozkazami Ojca Świętego budować będą wieczne Królestwo Chrystusa”⁹⁸.

Szczególną okazją do dumy i świętowania były oczywiście prymicje kapłańskie, które w czasie posługi ks. Skrzypca w Krzepicach odbyły się 14 razy. Tak duża liczba kapłanów pochodzących z Krzepic była niewątpliwie dowodem wysokiego poziomu pracy duszpasterskiej, pro-

⁹⁸ Tamże, 80-81.

wadzonej przez kolejnych proboszczów i wikariuszy parafii Krzepice. Została ona również dostrzeżona przez władze diecezjalne, co zaowocowało wspomnianą uroczystością święceń kapłańskich oraz wyznaczeniem parafii Krzepice na miejsce odbywania praktyk diakańskich⁹⁹.

Tabela 3
Wykaz kapłanów pochodzących z Krzepic
z lat 1953-1966

Lp.	Imię i nazwisko	Miejsce urodzenia	Przynależność diecezjalna/zakonna	Data święceń
1	Józef Słomian	Dankowice	Diec. częst.	1954
2	Józef Musiel	Janiki	Diec. częst.	1954
3	Mirosław Chyra	Kuźniczka	Diec. częst.	1955
4	Zenon Kulejewski	Krzepice	Diec. częst.	1955
5	Adolf Trepka	Kuźniczka	Diec. częst.	1956
6	Zenon Raczyński	Krzepice	Diec. częst.	1957
7	Stanisław Lisowski (o. Honoriusz)	Krzepice	Kapucyn	1957
8	Emilian Sawicki	Krzepice	Diec. częst.	1958
9	Henryk Dobranowski	Krzepice	Diec. częst.	1961
10	Franciszek Dylus	Dankowice	Diec. częst.	1961
11	Marian Sykuła	Krzepice	Orionista	1961
12	Ryszard Suchański	Krzepice	Diec. częst.	1962
13	Władysław Cislowski	Krzepice	Diec. częst.	1962
14	Andrzej Kapica	Krzepice	Diec. częst.	1962

Źródło: APK, sygn. brak, Kronika, 73-74.

Przejawem zaufania bp. Golińskiego do ks. Skrzypca było oddelegowanie w sierpniu 1962 roku 3 neoprezbiterów na roczną praktykę duszpasterską. Tym sposobem do Krzepic trafili ks. Edward Czernek, ks. Wiktor Tomzik i ks. Stanisław Sikora¹⁰⁰.

⁹⁹ AKMCz, sygn. 133/164, Pismo Kurii Diecezjalnej do ks. Adama Skrzypca z 1956 r., brak paginacji.

¹⁰⁰ APK, sygn. brak, Kronika, 98-99.

Niezwykłe ważnym wydarzeniem dla całego Kościoła powszechnego był zwołany przez papieża Jana XXIII Sobór Watykański II. W tym czasie w poszczególnych diecezjach i parafiach organizowano czuwania soborowe. W parafii Krzepice takie czuwanie odbyło się w dniach 18-19 listopada 1962 roku. W czasie 24-godzinnego nabożeństwa adoracyjnego wierni licznie wypełnili świątynię, prosząc o Boże błogosławieństwo dla ojców soborowych. Na koniec czuwania, przy świecy soborowej palącej się przy obrazie Matki Bożej Krzepickiej, złożono przyrzeczenie przyjęcia uchwał soborowych ochotnym sercem i realizowania ich w życiu. Pod znakiem odbywającego się soboru przebiegły również rekolekcje wielkopostne w 1963 roku, prowadzone przez księży z dekanatu – ks. wicedziekana Mariana Kubisia z Dankowa, Artura Pietrusińskiego, proboszcza z Parzymiech, Józefa Cieślaka, proboszcza ze Starokrzepic, Stanisława Smółkę, proboszcza z Zajączek, Wojciecha Dylakiewicza, wikariusza ze Starokrzepic, którzy w poszczególne dni wygłaszali asceetyczne nauki. W adwencie 1963 roku zorganizowano Soborowe Misje Parafialne, prowadzone przez oo. Werbistów, w ramach których parafianie wypełniali soborowe czyny dobroci, odnotowywane później w specjalnej księdze złożonej w darze Matce Bożej na Jasnej Górze¹⁰¹.

Wielce radosnym dniem dla ks. Adama Skrzypca był 25 lipca 1964 roku, kiedy to obchodził jubileusz 25-lecia kapłaństwa. W podniosłej uroczystości wzięło udział ponad 100 kapłanów m.in. ks. kan. Jan Domarańczyk, ojciec duchowny w Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie, Władysław Konieczko, profesor śpiewu w CzSD w Krakowie, Walenty Patykiewicz, pracownik Kurii Diecezjalnej, ks. kan. Jan Chwistecki, proboszcz Bazyliki Katedralnej w Częstochowie oraz koledzy kursowi, przyjaciele i wikariusze. Przed Mszą Świętą odbyła się akademicka, podczas której wiersze deklamowały dzieci pochodzące z parafii, w których pracował ks. Skrzypiec, a liczba dzieci odpowiadała liczbie lat spędzonych w danej parafii. Mszy Świętej przewodniczył Dostojny Jubilat, a kazanie wygłosił ks. Jan Domarańczyk¹⁰².

Mianowanie w styczniu 1965 roku byłego wikariusza parafii Krzepice ks. Tadeusza Szwagrzyka biskupem pomocniczym diecezji częstochowskiej stanowiło powód do wielkiej radości i dumy dla krzepickich parafian, którzy wzięli liczny udział w jego święceniach biskupich w katedrze częstochowskiej 7 lutego 1965 roku. Z tej okazji wręczyli

¹⁰¹ Tamże, 103,108,109,119.

¹⁰² Tamże, 137-139.

nowemu biskupowi ufundowany przez siebie pastorał. Na uroczystym obiedzie w refektarzu jasnogórskim życzenia w imieniu proboszczów składał ks. Adam Skrzypiec. Przy tej okazji zaprosił bp. Szwagrzyka z wizytą duszpasterską do Krzepic. Doszło do niej w drugi dzień Świąt Wielkanocnych 1965 roku. Bp Szwagrzyk przemawiając do licznie zgromadzonych wiernych podkreślił, że lata spędzone w Krzepicach głęboko wyryły się w jego sercu. Szczególnie miło pracowało mu się wśród młodzieży licealnej. Wspominał również świetlaną sylwetkę swego proboszcza, śp. ks. kan. Klemensa Gawlikowskiego, człowieka niezłomnego charakteru i bardzo szlachetnego kapłana¹⁰³.

Z jeszcze większą radością i dumą została przyjęta informacja o mianowaniu biskupem pomocniczym diecezji częstochowskiej pochodzącego z parafii Krzepice ks. Franciszka Musiela. Jej wyrazem był liczny udział w konsekracji, która odbyła się 30 stycznia 1966 r. na Jasnej Górze oraz dar w postaci pektorału. Również i w tym przypadku życzenia w imieniu księży proboszczów złożył ks. Skrzypiec, podkreślając gorliwość w pracy duszpasterskiej, skromność i prostotę życia nowego biskupa. Wyraził radość, że wśród biskupów pojawił się kapłan, które dobrze poznał trudności życia proboszczowskiego. Słuchający tych słów Prymas Wyszyński zażartował „że ksiądz Franuś dobrze zdał egzamin z katechizmu, którego musiano mocno uczyć w Krzepicach i został biskupem”. Wzruszającym wydarzeniem była wizyta biskupa Musiela w rodzinnej parafii w Niedzielę Dobrego Pasterza 1965 roku, kiedy to zgotowano mu gorące owacje. Biskup podziękował za modlitwy i wszelkie przejawy życzliwości i podkreślił, że pragnie służyć ludowi, spośród którego wyszedł. Z wdzięcznością wspominał postać ks. kan. Zygmunta Zawadzkiego, któremu zawdzięczał, po Bogu, swoje powołanie¹⁰⁴.

Wśród ważnych wydarzeń, jakie miały miejsce w czasie posługi ks. Skrzypca w Krzepicach, należy wspomnieć o wizytacjach kanonicznych przeprowadzanych przez ordynariusza lub jego biskupów pomocniczych, które zawsze przeżywane były w podniosłej atmosferze i były świętem wiary dla całej społeczności parafialnej. Pierwsza wizytacja odbyła się w dniach 5-7 września 1952 roku i została przeprowadzona przez bp. Zdzisława Golińskiego¹⁰⁵. W protokole powizytacyjnym ordynariusz częstochowski scharakteryzował krzepickich kapłanów pisząc

¹⁰³ Tamże, 141-142.

¹⁰⁴ Tamże, 145-146.

¹⁰⁵ Tamże, 22.

o ks. Gawlikowskim, że był kapłanem o duchu Bożym i kościelnym, w zespole kapłańskim solidarny, poważny w życiu i pracy. Ks. Skrzypiec odznaczał się podobnymi cechami do ks. Gawlikowskiego, a ponadto był dobrym mówcą, z czego skwapliwie korzystały parafie sąsiadujące z Sokolnikami, w których poprzednio posługiwał ks. Skrzypiec, zapraszając go raz po raz z posługą słowa Bożego. Wikariusz ks. Wieczorek to kapłan o dobrej woli i niezwykle pracowity¹⁰⁶.

Kolejna wizytacja została przeprowadzona przez bp. Stanisława Czajkę w dniach 31 maja-2 czerwca 1957 roku. Warto zwrócić uwagę na niezwykle uroczysty charakter powitania Dostojnego Gościa. Już od Opatowa samochód ks. biskupa podążał w stronę Krzepic w asyście licznych motocyklistów, cyklistów oraz banderii konnej. Przy pierwszej bramie, udekorowanej przez rolników, biskupa powitał ks. dziekan Edward Stasiewicz, a w imieniu parafian Józef Błędowski, Wincenty Kulejewski i Maria Suchańska. Przy drugiej bramie przemówił komendant OSP Stefan Raczyński, któremu towarzyszyli Andrzej Światała i Stanisław Tekieli. Trzecia brama została przygotowana przez młodzież, w imieniu której głos zabrali Zygmunt Bogatko, Marian Obersztyn, Lucja Tiffertówna, a czwarta – przez dzieci, które były reprezentowane przez Marylę Światałównę, Stanisława Trepkę i Mariana Zembalę. W tym momencie nastąpił uroczysty ingres biskupa do świątyni przy śpiewie chóru *Ecce Sacerdos Magnus*, po czym ks. proboszcz przedstawił sprawozdanie ze stanu religijno-moralnego i materialnego parafii, podkreślając przywiązanie wiernych parafii Krzepice do Kościoła, wyrażające się w wysokiej frekwencji na niedzielnych mszach świętych (70%), wysokiej liczbie rozdanych Komunii Świętych (np. w 1956 roku rozdano 65 000 Komunii Świętych) oraz w licznych powołaniach kapłańskich i zakonnych. Wśród mankamentów ks. Skrzypiec wskazał brak wzajemnej miłości we współżyciu rodzinnym i sąsiedzkim, zażdość i szerzące się pijaństwo. Tradycyjnie w czasie wizytacji biskup udzielił sakramentu bierzmowania, które przyjęło 566 osób, odwiedził chorych w szpitalu, nawiedził cmentarz grzebalny, przeprowadził rozmowy z duszpasterzami, sprawdził księgi parafialne i stan kościoła, plebanii i budynków gospodarczych. Niezwykle miłym akcentem, na który warto zwrócić uwagę, była Msza Święta, a następnie śniadanie spożyte w towarzystwie chorych i starszych, które zgromadziło blisko 230 osób.

¹⁰⁶ AKMCZ, sygn. 133/164, Protokół wizytacji parafii Krzepice w dniach 5-7 września 1952 przez bp. Z. Golińskiego, brak paginacji.

Równie okazałe wypadło pożegnanie ks. biskupa, które zostało zorganizowane przy bramie zbudowanej przez mieszkańców Kuźniczki. Widniał na niej napis „Przyrzekamy wierność Kościołowi i Pasterzom”. W imieniu parafian przemówił dr Ignacy Koziulewski, składając przyrzeczenie podjęcia waliki z alkoholizmem, po czym biskup odjechał do parafii Starokrzepice¹⁰⁷.

Trzecia wizytacja odbyła się w dniach 9-10 czerwca 1962 roku i została przeprowadzona przez bp. Z. Golińskiego, który stwierdził, że przybył do Krzepic, aby pokrzepić się wiarą i przywiązaniem do Kościoła miejscowych wiernych¹⁰⁸.

Obok wizytacji biskupich miały miejsce również wizytacje dziekańskie przeprowadzane raz do roku. Z protokołu powizytacyjnego sporządzonego 26 listopada 1959 roku przez ks. Waleriana Bylkę, pełniącego funkcję wizytatora parafii dziekańskich okręgu wieluńskiego, wyłania się niezwykle pozytywny obraz ks. Skrzypca, który „jest całym sercem oddany swej parafii i ciągle zabiega o jej rozwój zarówno pod względem religijno-moralnym, jak i materialnym. Znajduje w tej pracy ogromne zrozumienie u swych parafian, którzy swą ofiarnością wspierają prace ks. Proboszcza i darzą go wielkim zaufaniem i szacunkiem [...]. Ks. Proboszcz prowadzi pracę duszpasterską z niesłabnącą gorliwością i troską. Widać starania i gorliwość w realizacji Ślubów Jasnogórskich i rocznego hasła Wielkiej Nowenny. Są powołania kapłańskie, które ks. Proboszcz pielęgnuje i otacza duszpasterską, wychowawczą opieką. [...] Duszpasterstwo dzieci i młodzieży jest prowadzone bardzo dobrze i systematycznie. Życie eucharystyczne w parafii stale się powiększa”¹⁰⁹.

Jak najlepsze świadectwo wystawiają ks. Skrzypcowi słowa notatki sporządzonej przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w ramach rozpracowania kleru z terenu powiatu kłobuckiego z 1959 roku, w której możemy przeczytać: „[ks. Skrzypiec] należy do wojujących, gorliwie wypełnia zarządzenia kurii, często jeździ do różnych gromad, gdzie odprawia nabożeństwa w mieszkaniach prywatnych”¹¹⁰.

¹⁰⁷ AACz, sygn. KP 347, Protokół z przebiegu wizytacji biskupiej parafii Krzepice przeprowadzonej przez bp. Stanisława Czajkę w dniach 31 V – 2 VI 1957 r., brak paginacji; APK, sygn. brak, Kronika, 38-39.

¹⁰⁸ Tamże, 91-92.

¹⁰⁹ AKMCz, sygn. 133/164, Protokół wizytacji dziekańskiej dokonanej 26 listopada 1959 roku przez ks. Waleriana Bylkę, wizytatora parafii dziekańskich okręgu wieluńskiego, dziekana dekanatu żareckiego i proboszcza w Poraju, brak paginacji.

¹¹⁰ AIPN Ka, sygn. 056/3, Notatka informacyjna dot. zagadnienia kleru na terenie po-

3. Początki pracy wychowawczej w Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie

Praca ks. Adama Skrzypca w Krzepicach mogła zakończyć się już w marcu 1964 roku, ponieważ bp Stefan Bareła zamierzał mianować go proboszczem parafii Nawiedzenia NMP w Wieluniu¹¹¹. Plany biskupa pokrzyżowało jednak Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi, które postawiło „veto” ze względu na to, że kandydat w swojej dotychczasowej działalności nie respektował zarządzeń państwowych, a w szczególności dotyczących prowadzenia punktów katechetycznych i księgi inwentarza¹¹². Nie upłynęło zbyt wiele czasu, gdy biskup, doceniając pracę duszpasterską ks. Skrzypca w Krzepicach, 11 czerwca 1965 roku powołał go na stanowisko Wicerektora Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. W piśmie informującym o nominacji biskup pisał: „Mam głęboką nadzieję, że Przewielebny Ksiądz Wicerektor wniesie do społeczności seminaryjnej swą kapłańską roztropność i gorliwość duszpasterską oraz osobistą pobożność wraz z umiłowaniem Kościoła Świętego, a przez to przyczyni się do pogłębienia nadprzyrodzonego i kościelnego ducha tegoż Seminarium”¹¹³. Nowe obowiązki sprawiły, że ks. Skrzypiec musiał przeprowadzić się do Krakowa, choć oficjalnie nadal pozostał proboszczem. Do Krzepic starał się przyjeżdżać przynajmniej raz w miesiącu oraz w czasie wolnym od zajęć w seminarium. Bieżącą pracę duszpasterską w parafii prowadzili wikariusze – ks. Wiktor Tomzik, ks. Czesław Kempa i ks. Józef Franczak¹¹⁴. Taka sytuacja trwała przez rok. Z dniem 1 lipca 1966 roku bp Bareła zwolnił ks. Skrzypca z pełnienia obowiązku proboszcza parafii Krzepice, a na jego miejsce powołał ks. Edwarda Stasiewicza¹¹⁵. Z funkcji dziekańskich został zwolniony z dniem 30 czerwca 1966 roku. Biskup wyraził serdeczne podziękowanie za duży wkład pracy i gorliwość

wiatu Kłobuck z 29 września 1959 roku, k. 270.

¹¹¹ AKMCz, sygn. 150/220, Pismo Kurii diecezjalnej do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej wydział do Spraw Wyznań w Łodzi z 11 marca 1964 r., brak paginacji.

¹¹² Tamże, Pismo Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi do Kurii Diecezjalnej w Częstochowie z dn. 10 kwietnia 1964 r., brak paginacji.

¹¹³ Tamże, Pismo bp. Stefana Bareły do ks. Adama Skrzypca z dn. 11.VI.1965 r., brak paginacji.

¹¹⁴ APK, sygn. brak, Kronika, 143.

¹¹⁵ AKMCz, sygn. 150/220, Pismo bp. S. Bareły do ks. A. Skrzypca z dn. 8 czerwca 1966 r., brak paginacji.

w pełnieniu obowiązków dziekana krzepickiego i życzył, aby poczucie dobrze spełnionego obowiązku było bodźcem do dalszej gorliwej pracy w Seminarium¹¹⁶.

Zakończenie

Ks. Adam Skrzypiec rozpoczynał posługę duszpasterską w Krzepicach w 1952 roku, mając 36 lat. Z jednej strony był w sile wieku, pełen życiowego wigoru i zapału, a z drugiej już z niemałym bagażem doświadczeń życiowych i duszpasterskich. Nie dziwi zatem fakt, że w ciągu trwającej 14 lat posługi, zakończonej w 1966 roku, dał się poznać jako gorliwy duszpasterz i gospodarz.

W ramach troski o zbawienie powierzonego sobie ludu Bożego dokładał wszelkich starań, aby sprawy liturgii stały na najwyższym poziomie, zwłaszcza jeżeli chodzi o słowo Boże. Był płomiennym kaznodzieją, często zapraszany do wygłoszenia rekolekcji i kazań odpustowych. Niestety nie udało się odnaleźć jego kazań, które stanowiłyby ważne źródło do poznania ówczesnej rzeczywistości historycznej, jak również wiele powiedziałyby nam o samym kaznodziei. Stanowi to niewątpliwie mankament niniejszego opracowania. Żywić należy nadzieję, że wraz z ich odnalezieniem otworzy się perspektywa badań, w wyniku których osoba ks. Skrzypca zostanie jeszcze lepiej poznana. Godnym podkreślenia jest to, że jako pierwszy wprowadził w Krzepicach zwyczaj rekolekcji adwentowych. Pokonując różnorodne przeszkody wynikające z napiętych relacji pomiędzy Państwem a Kościołem, organizował duszpasterstwo chorych w szpitalu, nauczanie wiary dla młodzieży i dzieci w punktach katechetycznych, podtrzymywał tradycje pielgrzymkowe. W myśl ewangelicznej zasady „po owocach ich poznacie” należy zauważyć 14 powołań kapłańskich, jakie zrodziły się w czasie jego duszpasterzowania. Wyprzedzając postanowienia Soboru Watykańskiego II kładł duży nacisk na udział świeckich w życiu Kościoła, co uwidoczniło się w zaangażowaniu w życie parafialne tak wybitnych nauczycieli i wychowawców jak Jadwiga Myszczyńska i dr Ignacy Koziulewski. Krzepice zawdzięczają mu zorganizowanie jubileuszu 600-lecia miasta, który przypadł w 1957 roku. Przejawem zaufania władzy diecezjalnej do jego osoby był fakt powierzenia mu funkcji dziekana dekanatu krzepickiego, ale przede wszystkim wyznaczenie parafii Krzepice jako

¹¹⁶ Tamże, Pismo bp. S. Bareły do ks. A. Skrzypca z dn. 30 lipca 1966 r., brak paginacji.

miejsca odbywania praktyk duszpasterskich przez neoprezbiterów, którzy pod czujnym i troskliwym okiem ks. Skrzypca byli zaznajamiani z arkanami pracy parafialnej. Bp Bareła, doceniając walory wychowawcze ks. Skrzypca w pracy z młodymi kapłanami, powierzył mu funkcję wychowawcy kleryków Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie. Przez rok próbował łączyć pracę w seminarium z funkcją proboszcza, by ostatecznie w 1966 roku przekazać tę drugą funkcję ks. Edwardowi Stasiewiczowi.

The Pastoral Service of Fr. Adam Skrzypiec in Krzepice Parish in 1952-1966 Summary

Fr. Adam Skrzypiec was a parish priest in Krzepice parish in 1952-1966. His initiative was to renovate bells, to buy organ, to renovate the church elevation, to found radio broadcasting and central heating, to renovate three alters. He was the main organizer of 600th anniversary of town Krzepice foundation. In spite of repressions of the national authorities, he organized the education of faith for children and youth, he let the pastoral work of the sick and organized pilgrimages and processions. The religious life of Krzepice parish was at a very high level.

Słowa kluczowe: parafia Krzepice, pielgrzymki, proboszcz, represje,

Keywords: Krzepice parish, pilgrimages, parish priest, repressions.

Bibliografia

I. Źródła

1. Rękopiśmienne

Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. Ks. W. Patykiewicza w Częstochowie
Sygn. KP 347, Księga gospodarcza parafii Krzepice 1827-1957.

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach
Sygn. 056/3, Charakterystyka kontrwywiadowcza – zagadnienia kler 1959-1962.
Sygn. 84/55, Parafia św. Jakuba Ap. w Krzepicach w latach 1947-1988.

Archiwum Kurii Metropolitalnej w Częstochowie
Sygn. 133/164, Akta parafii Krzepice.
Sygn. 150/220 Akta personalne ks. Adama Skrzypca.

Archiwum Parafii Krzepice
Sygn. brak, Księgi ochrzczonych parafii Krzepice z lat 1952-1966.
Sygn. brak, Kronika parafii Krzepice 1945-1974.

2. Drukowane

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, 1947, nr 18, poz. 71.
Raina P., *Kościół w PRL. Kościół katolicki a państwo w świetle dokumentów 1945-1989*, t. 1: 1945-1959, Poznań 1994.

3. Relacje ustne

Relacja ustna Wiesława Olszewskiego z 16 września 2002 r.
Relacja ustna ks. Stanisława Sikory z dn. 19 grudnia 2016 r.
Relacja ustna ks. Ryszarda Stefańskiego z dn. 19 grudnia 2016 r.

II. Opracowania

- 50 lat Kapituły Częstochowskiej 1951-2001*, red. K. Korn – R. Rataj – T. Siudy, Częstochowa 2002.
- Adamczyk M. – Pastuszka S., *Konstytucje polskie w rozwoju dziejowym 1791-1982*, Warszawa 1985.
- Dominiczak H., *Organy Bezpieczeństwa PRL 1944-1970*, Warszawa 1997.
- Dominiczak H., *Organy Bezpieczeństwa PRL w walce z Kościołem katolickim 1944-1990 w świetle dokumentów MSW*, Warszawa 2000.
- Dudek A. – Gryz R., *Komuniści i Kościół w Polsce (1945-1989)*, Kraków 2006.
- Dudek A., *Państwo i Kościół w Polsce 1945-1970*, Kraków 1995.
- Gryz R., *Państwo i Kościół w Polsce 1945-1956. Na przykładzie województwa kieleckiego*, Kielce 1998.
- Kapuściński J., *Rektorzy Częstochowskiego Seminarium duchownego w latach 1926-2011*, VeC (2014) 2, 375-410.
- Kumor B., *Historia Kościoła. Czasy współczesne 1914-1992. Kościół katolicki w okresie systemów totalitarnych i odnowy soborowej*, t. 8 Lublin 1995.
- Marek Ł., „Kler to nasz wróg”. *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na terenie województwa katowickiego w latach 1956-1970*, Katowice 2009.
- Misztal H., *Polskie prawo wyznaniowe*, t. 1, Lublin 1997.
- Paczkowski A., *Pół wieku dziejów Polski 1939-1989*, Warszawa 1998.
- Zieliński Z., *Kościół w Polsce 1944-2002*, Radom 2003.
- Związek J., *Dzieje dekanatu i parafii kłobuckiej (1939-2007)*, w: *Kłobuck. Dzieje miasta i gminy (1939-2009)*, red. W. Suleja, Wrocław 2010, 315-373
- Związek J., *Kościół – państwo w Polsce w okresie działalności biskupa Zdzisława Golińskiego (1951-1963)*, w: *Biskupstwo znaczone krzyżem. W stulecie urodzin*

-
- prof. dra hab. Zdzisława Golińskiego biskupa częstochowskiego*, red. J. Kowalski, Częstochowa 2010, 31-57
- Związek J., *Ks. Skrzypiec Adam Eugeniusz (1916-1984)*, CzWD 59 (1985) 9-10, 198-201.
- Związek J., *Między Porozumieniem a Non possumus*, w: *Do prześladowania nie daliśmy powodu... Materiały z sesji poświęconej procesowi Kurii krakowskiej*, red. R. Terlecki, Kraków 2003, 9-45.
- Żaryn J., *Kościół w Polsce w latach przełomu (1953-1958)*, Warszawa 2000.